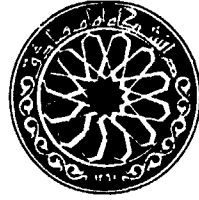

تقدیم
!الرحمن!

۲۵۴۱.

کتابخانه مرکزی دانشگاه امام صادق (ع)

شماره ثبت ۲۹۱
شماره ۴

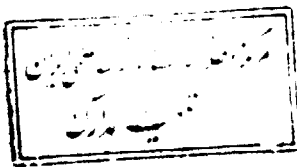
عَلَيْهِ
السَّلَامُ

دانشگاه امام صادق

دانشکده معارف اسلامی و حقوق

گرایش / شاخه حقوق خصوصی

۱۳۷۸ / ۵ / ۲

موضوع:

مصادره غیر مستقیم و رویه دیوان دآوری ایران و ایالات متحده

پایان نامه کارشناسی ارشد پیوسته

استاد راهنما: جناب آقای دکتر حمید بهرامی احمدی

استاد مشاور: جناب آقای دکتر داود باوند

استاد داور: جناب آقای دکتر سید مصطفی زین الدین

نگارش: مسعود زاهدی

شماره دانشجویی: ۶۹۳۰۴۳۵۴۷

تاریخ: ۷۷/۱۰/۲۱

۲۵۸۲/۲

۲۵۴۱۰

دانشکده معارف اسلامی و حقوق مسؤول عقایدی که

نویسنده در این پایان نامه اظهار نموده است، نمی باشد.

کلیه حقوق ناشی از این اثر متعلق به دانشگاه امام صادق (ع) می باشد.

و هر نوع استفاده از کل یا بخشی از آن مانعاً واگذاری به دیگر

مؤسسات، چاپ و مانند آن منوط به اجازه کتبی از دانشگاه می باشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه :

بخش اول

مصادره اموال بیگانگان در حقوق بین الملل

۶.....	فصل اول: کلیات و تاریخچه
۶.....	مبحث اول: تاریخ ملی کردن از ابتدا تا نیمه اول قرن بیستم
۱۱.....	مبحث دوم: سازمان ملل و ملی کردن
۲۳.....	مبحث سوم: رویه قضایی
۲۶.....	فصل دوم: مصادره غیر مستقیم
۲۶.....	مبحث اول: کلیات
۳۳.....	مبحث دوم: تعریف مصادره غیر مستقیم
۳۶.....	مبحث سوم: رویه قضایی
۳۸.....	مبحث چهارم: ملی کردن - مصادره (مقایسه)
۴۲.....	فصل سوم: مشروعیت در مصادره و اثر آن در غرامت

عنوان

صفحه

مبحث اول: مشروعیت مصادره	۴۲
مبحث دوم: غرامت	۴۳
الف - غرامت کافی	۴۵
۱- قیمت بازار	۴۶
۲- ارزش جایگزینی	۴۸
۳- ارزش خالص دفتری	۴۹
۴- تعیین ارزش موسسه به عنوان یک موسسه فعال و بر اساس درآمدهای گذشته	۵۱
۵- تعیین ارزش موسسه دایر، مبتنی بر انتظار سود در آینده	۵۴
اول - روش ارزیابی جریان نقدینه تنزیلی	۵۴
دوم - تعیین ارزش موسسه با در نظر گرفتن انتظارات آتی	۵۸
ب - غرامت فوری	۵۹
ج - غرامت موثر	۶۱
مبحث سوم: مبانی شرایط سنتی و ارزش امروزین غرامت	۶۳
الف - حقوق مکتسبه، مبنای پرداخت غرامت	۶۳
ب - شرایط جدید بین المللی غرامت برای مصادره	۶۸
۱- توافقنامه های پرداخت غرامت مقطوع	۶۹
۲- نظریات جدیدتر: غرامت مناسب، دارا شدن بلاجهت	۷۴

بخش دوه

رویه دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحده

مقدمه :	۸۷
فصل اول : کلیات	۸۹
تقسیم بندی دعاوی	۸۹
فصل دوم : شرایط حصول مصادره غیر مستقیم	۱۰۵
مقدمه :	۱۰۵
مبحث اول : انتساب عمل به دولت :	۱۰۷
۱- اعمال منتسب به ارگانهای دولت :	۱۰۹
۲- «دولت» در بیانیه الجزایر	۱۱۵
مبحث دوم، قصد دولت در ضبط اموال	۱۱۸
مبحث سوم : اقدامات و دخالت های دولت که به مصادره غیر مستقیم منجر می شود	۱۲۲
۱- ضبط عین مال	۱۲۳
۲- معاملات اجباری	۱۲۵
۳- امتناع از بازگرداندن اموال :	۱۲۸
۴- نصب مدیر یا مدیران جهت اداره موسسه :	۱۲۹

عنوان

صفحه

- ۵- محدودیتهای دولتی برای صدور اموال یا خروج پول: ۱۴۴
- ۶- تقلیل قیمت مال بر اثر مقررات وضع شده توسط دولت: ۱۵۱
- مبحث چهارم: تاریخ مصادره..... ۱۵۳
- فصل سوم: پرداخت غرامت و شکل آن ۱۵۷
- مبحث اول: غرامت کافی، فوری و موثر..... ۱۵۸
- ۱- غرامت کافی: ۱۵۸
- ۲- فوری بودن غرامت ۱۶۰
- ۳- موثر بودن غرامت ۱۶۲
- مبحث دوم: ارزیابی غرامت کامل ۱۶۲
- الف - ارزیابی به روش ارزش خالص دفتری ۱۶۴
- ب - تعیین ارزش موسسه فعال به روش جریان نقدینه تنزیلی..... ۱۶۵
- ج - روش تعیین ارزش بازار یک موسسه فعال ۱۶۸
- ضمیمه: اعتبار عهدنامه مودت ایران و امریکا..... ۱۷۰
- نتیجه: ۱۷۳
- فهرست منابع ۱۷۷

خلاصه فارسی

مصادره غیر مستقیم به معنای دخالت عمومی و غیر معقول دولت نسبت به مال مشخصی است به نحوی که مالک را از هر گونه برخورداری و انتفاع از مال خود محروم نماید.

مصادره غیر مستقیم تا قبل از ایجاد دیوان داوری ایران - ایالات متحده غالباً در دادگاههای داخلی و یا کمیسیونهای دعاوی مطرح می گردید لذا از این حیث رویه قضایی چندانی به چشم نمی خورد و لذا دیوان از این لحاظ در موقعیت ویژه ای قرار دارد. در این خصوص دعاوی مهمی دیده می شود که به لحاظ نظرات کارشناسی که نسبت به آنها گردیده، بسیار قابل ملاحظه گردیده اند.

محاسبه مقدار غرامت روش دقیق و خاصی در حقوق بین الملل نداشته و مقام تعیین کننده آن می بایست با توجه به مورد، آن را معین کند لکن غرامت کامل در مورد موسساتی که حین مصادره در حال کار بوده اند بر اساس قیمت بازار موسسه فعال محاسبه می شود.

دیوان داوری در رسیدگی به موضوع مصادره غیر مستقیم در برخی موارد مهم مانند تعیین مسئولیت دولت در موضوع تعیین مدیران دولتی توسط دولت ایران و یا در نحوه تعیین میزان بهره غرامت دچار مسامحه شده و رویه های ایجاد شده موافق با رویه های گذشته و نظرات علمای حقوق بین الملل نیست.

Résumé Français

Expropriation indirecte est intervenir générale et illégal de gouvernement par rapport un bien précise dont sa propriétaire ne peut pas l'utiliser jamais.

Avant d'instituer le cour d'arbitrage d' IRAN - ETATS UNIS, l'Expropriation indirecte à souvent proposé dans les tribunaux interns ou dans les commission d'arbitraires ainsi il n'ya pas autant jurisprudence dans ce cas C'est pourquoi le cour d'arbitrage est en occasion speciale.

Dans ce cour il y a les litiges importants à point de vue des opinions experises ainsi ils sont très considerables.

Pour le compt d'indemnité iln'y a pas une manière précise et soigneux en droit international et il faut le compteur considérer à l'endroit qu'il s'agit mais l'indemnité complet 'en cas des institutions qui en temps d'expropriation etait en marche ' compt à la prix du marché Actif.

le cour d'arbitrage à l'enquete d'expropriation indirecte quelqefois se trompé et negligé ainsi le jurisprudence qui fondé par là ne sont pas conformé avec les jurisprudences passés et les opinions des savants de driot international.

خلاصه عربى

المصادرة بشكل غير مستقيم يعنى التأثير العام و غير عقلانى الدولة فى مال المعين على الطريقه الذى مالك المال لا يستطيع ان ينتفع فى ماله ابدأ.

المصادره بشكل غير مستقيم حتى قبل التكوين منظمة الحكيمية ايران - امريكا يطرح فى المحاكم الداخلى فقط و عليهذا لا يكون قاعدة قضائية مشخصة فى هذا الموضوع و فى هذا الطريق المنظمة تكون فى موقعية خاصة - فى هذا المجال تكون الدعاوى الحاصة المهمة التى يكون فيها آراء المهمة.

الاحتساب المقدار الغرامة لا يكون لها قاعدة خاصة و دقيقة و لهذا العامل الذى يعينها يجب ان يتوجه الى المورد ها - على كل حال الغرامة الكاملة للموسسة اللائى تكون فى زمان المصادرة المشغول للعمل يحتسب على قيمة السوق الفعال.

المنظمة الحكيمية فى حال التحقيق للموضوع المصادره فى بعض الموارد المهمة تتساهم و لهذا، القواعد التى يتكوّن لا يوافق على القواعد الماضيه و على الآراء العلماء فى القانون الدولى.

مقدمه :

موضوع مصادره غیر مستقیم قبل از ایجاد دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحده غالباً در دادگاههای داخلی و یا کمیسیونهای دعاوی مطرح می‌گردید و کمتر مرجع بین‌المللی یافت می‌شود که در این زمینه تصمیم‌گیری کرده باشد.

نوشته‌ها و تحقیقات مهم و در عین حال قلیلی که در این زمینه وجود دارد، نشان می‌دهد که سوابق و رویه‌های بحث شده با یکی دو استثناء، منحصر به تصمیمات دادگاههای داخلی و یا کمیسیونهای دعاوی است. لذا دیوان از این لحاظ در موقعیت ویژه‌ای قرار دارد و نخستین مرجع بین‌المللی است که دعاوی فراوانی در این مقوله را مورد رسیدگی و حکم قرار داده است و از این جهت منبع مهمی برای مطالعه موضوع فراهم آورده است.

در این خصوص دعاوی مهمی دیده می‌شود که به لحاظ نظرات کارشناسی که نسبت به آنها ارائه گردیده، بسیار قابل ملاحظه گردیده‌اند. از این قبیل دعاوی می‌توان به دعاوی اموکوانترنشنال فاینانس (خمکو)، ای، ان، آ (اینا)، سدکواپنک، تامزآفا و استارت هاوزینگ علیه جمهوری اسلامی اشاره کرد.

بی‌مناسبت نیست که در این راستا یادی از استاد فقید میشل ویرالی بنماییم. ویرالی از نیمه سال ۱۹۸۵ تا پایان سال ۱۹۸۸ ریاست شعبه سوم دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحده را در لاهه بر عهده داشت. نویسنده از مساعی ویرالی در راه کمک به تحول حقوق بین‌الملل به نفع کشورهای در حال توسعه یاد کرده و به عنوان مثال دو حکم شماره ۳۱۰ و ۳۱۲ را که در تاریخ ۱۴ ژوئیه ۱۹۸۷ به امضای او صادر شده است مورد بحث قرار داده و مضامین آنها را به عنوان

نمونه‌هایی برای شناخت چگونگی طرز تفکر ویرالی در دوران قضاوتش در دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحده معرفی کرده است.

همان‌گونه که قبلاً توضیح داده شد، در حقیقت اکثر دعاوی مربوط به ضبط اموال در دیوان در زمره دعاوی ضبط اموال به نحو غیرمستقیم است جهت روشن شدن علت این امر لازم است راجع به اقدامات جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های اقتصادی بلافاصله بعد از انقلاب توضیح مختصری داده شود.

در سال ۱۳۵۸ سیستم بانکی، شرکتهای بیمه و موسسات اعتباری و بخشی از صنایع به طرز مستقیم و با وضع قوانینی خاص، ملی اعلام شدند. بانکها با قانون مورخ ۱۷ خرداد ۱۳۵۸ ملی شدند. قانون ملی شدن شرکتهای بیمه و موسسات اعتباری در تاریخ ۴ تیر ۱۳۵۸ به تصویب رسید. صنعت نفت در ایران قبلاً در سال ۱۳۲۹ ملی شده بود لذا شورای انقلاب در تاریخ ۱۸ دی ۱۳۵۸، ماده واحده‌ای به تصویب رساند که براساس آن کمیسیون ویژه‌ای مامور بررسی کلیه قراردادهای نفتی منعقد شده بعد از قانون ملی شدن نفت گردید تا قراردادهایی را که خلاف آن قانون تشخیص دهد کان لم یکن اعلام نماید. به این ترتیب، تقریباً کلیه قراردادهای نفتی با شرکتهای خارجی کان لم یکن اعلام گردید. از آنجا که قانون خاصی جهت ملی کردن در این بخش وجود نداشت، در حقیقت دعاوی مطروحه توسط شرکتهای نفتی امریکایی مبنی بر ضبط اموال در برابر دیوان داوری در چارچوب مصادره غیرمستقیم قابل مطالعه است و نتیجه‌گیریهای دیوان داوری نیز این وضعیت را تایید می‌کند. در صنایع، قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران، صنایع خاصی را مستقیماً ملی اعلام نموده در عین حال، قانون مقرر

داشت که صنایع دیگر در صورت تحقق شرایط خاصی به مالکیت دولت در خواهند آمد. بعلاوه با توجه به وضعیت کارخانجات و شرکت‌ها و این که مدیران آنها اکثراً وظایف خود را رها کرده بودند، دولت به نصب مدیران موقت برای آن کارخانجات و شرکت‌ها اقدام نمود.

موضوع نصب مدیران موقت از مبانی مهم ادعاهای مصادره غیرمستقیم در دیوان داوری بود که به آنها اشاره خواهد شد. ادعاهای دیگری نیز در دیوان داوری مطرح گردید که با قوانین فوق ارتباطی نداشت و مبنای ادعا عبارت بود از دخالت ارگان‌های دولتی در اموال مورد بحث. با عنایت به اینکه اکثر ادعاهای مربوط به ملی کردن بانک‌ها از طریق مذاکره حل و فصل شد و فقط دو ادعا در رابطه با ملی شدن صنعت بیمه در دیوان مطرح و رسیدگی گردید، بخش اعظم دعاوی مربوط به ضبط اموال دیوان با موضوع حاضر ارتباط دارد و در این چارچوب قابل مطالعه است.

در این رساله ضمن بیان و تشریح موضوعات مربوط به جزئیات مصادره غیرمستقیم، موضوع مورد بحث یعنی مصادره غیر مستقیم و رویه دیوان داوری ایران - ایالات متحده در دو بخش ارائه گردیده است :

بخش اول شامل مصادره اموال بیگانگان در حقوق بین‌الملل است و به واسطه ارتباط تنگاتنگ موضوع ملی کردن و مصادره غیر مستقیم ابتدا پیرامون کلیات و تاریخچه ملی کردن از ابتدا تا نیمه اول قرن بیستم سخن به میان آورده شده است سپس مصادره غیر مستقیم و تعریف آن و رویه‌های قضایی موجود در این رابطه، مشروعیت مصادره و اثر آن در غرامت، نظریه‌های گوناگون در موضوع غرامت و مبانی آن بحث گردیده است.

در بخش دوم، رویه دیوان داوری ایران - ایالات متحده مورد بررسی قرار گرفته است در این راستا ابتدا تقسیم بندی دعاوی، شرایط حصول مصادره غیر مستقیم، شیوه پرداخت غرامت با توجه به نظریه های گوناگون مورد تحقیق واقع شده است و در پایان از مباحث مذکور نتیجه گیری شده است.

همچنین بر خود لازم می دانم که از زحمات اساتید گرانقدرم جناب آقای دکتر بهرامی، جناب آقای دکتر باوند و جناب آقای دکتر زین الدین قدردانی نموده و کمال تشکر را بنمایم ضمناً از زحمات دوست گرانقدری که بنده را در ترجمه برخی از متون انگلیسی یاری نمودند نیز سپاسگزارم.

در نهایت نگارنده این مبحث اذعان دارد که این موضوع جای بررسی و تحقیق بسیار داشته و از دانشجویان و محققان ارجمند خواهان توجه به این بحث روز و بررسی نکات بسیار آن می باشد ضمن آنکه از اساتید و محققین عزیز خواهشمندم که اینجانب را در اصلاح و یادآوری نقاط ضعف این پایان نامه یاری دهند.

والسلام - مسعود زاهدی

بخش اول

مصادره اموال بیگانگان

در

حقوق بین الملل